

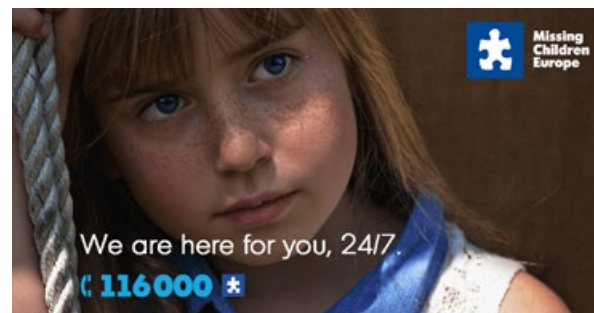
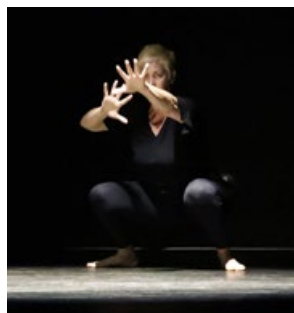

ASTRA E-Bilten 61

ASTRA anti
trafficking
action

jul-decembar 2021

U 61. broju ASTRA E-biltena predstavljene su najvažnije aktivnosti koje su u periodu jul-decembar 2021. godine preduzeli vladini i nevladini akteri u Republici Srbiji u cilju suzbijanja, prevencije i kažnjavanja trgovine ljudima..

SADRŽAJ

Početna napomena • 2
 Centar za zaštitu žrtava trgovine ljudima • 2
 Ministarstvo unutrašnjih poslova • 2
 Ministarstvo prosvete • 2
 Posebna radna grupa za sprovođenje i praćenje strategije prevencije i suzbijanja trgovine ljudima, posebno ženama i decom i zaštite žrtava 2017–2022 • 2
 Nacionalna strategija za ostvarivanje prava žrtava i svedoka krivičnih dela za period 2019-2025. godine • 3
 Crveni krst srbije - program borbe protiv trgovine ljudima • 3
 Međunarodni komitet spasa (IRC) • 4
 Savet evrope (CoE) • 4

Komesarijat za izbeglice i migracije • 5
 Međunarodna organizacija za migracije (IOM) • 5
 Koalicija prEUgovor • 5
 Antitrafiking mreža • 6
 Aktivnosti ASTRE u periodu jul–decembar 2021 • 7
 Prevencija i suzbijanje trgovine ljudima • 7
 Edukacije • 8
 Publikacije • 9
 Kampanje • 10
 Umrežavanje • 11
 Širenje uticaja • 11
 Dodaci • 13

ASTRA • Beograd • Republika Srbija • + 381 785 0001 • astra@astra.rs • www.astra.rs

• unsubscribe •

POČETNA NAPOMENA

Ovaj izveštajni period, kao i prethodni, karakterističan je zbog uslova u kojima se odvijao, imajući u vidu da su mere Vlade Republike Srbije za sprečavanje širenja pandemije virusa kovid 19 i dalje u različitom obimu bile na snazi. To je uticalo na organizaciju, obim i način realizacije pojedinih aktivnosti. Zahvaljujemo se svim saradnicima/ama koji su uspeali da nam prirede i pošalju izveštaje za ovaj period.

CENTAR ZA ZAŠTITU ŽRTAVA TRGOVINE LJUDIMA

U toku 2021. Centar za zaštitu žrtava trgovine ljudima primio je 127 novih prijava i nastavio da radi na još 15 prijava iz prethodne godine. Za 122 slučaja pokrenut postupak identifikacije. **Formalno je identifikovano 46 žrtava trgovine ljudima.** Kao i prethodnih godina, većinu identifikovanih žrtava čine žene, čak 80%, što govori o prisutnosti rodno zasnovanog nasilja. Po nalazima Centra, seksualna eksploatacija je i dalje dominantan vid sa učešćem od 50%. Na drugom mestu je višestruka eksploatacija sa 17%, a na trećem prinuda na prosjačenje sa 10%. Od identifikovanih osoba, 37% čine maloletne osobe, a među njima je 94% devojčica.

Vrsta eksploatacije	Do 18 godina		Preko 18 godina		Ukupno
	Ž.	M.	Ž.	M.	
Seksualna	6		17		23
Prinuda na brak	3				3
Radna	3			1	4
Prinuda na prosjačenje	2		1	2	5
Višestruka	1	1	3	3	8
Prinuda na vršenje krivičnih dela	1			1	2
Ekonomska				1	1
Ukupno	16	1	21	8	46

MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA

Policijski službenici Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije su u ovom izveštajnom periodu nadležnim javnim tužilaštvima podneli ukupno 12 krivičnih prijava za krivično delo trgovina ljudima iz člana 388 KZ RS, kojima su obuhvaćena 23 osumnjičena lica i 19 oštećenih, žrtava trgovine ljudima. Prema vrsti eksploatacije, sedam krivičnih prijava je podneto za trgovinu ljudima u cilju seksualne eksploatacije, dok su po dve krivične prijave podnete za prinudno prosjačenje i višestruku eksploataciju kao vidove trgovine ljudima. Jedna krivična prijava podneta je pre nego što se dogodila eksploatacija žrtava.

Osim toga, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Direkcija policije, uz podršku projekta „PACT“, koji u regionu sprovode GIZ i MARRI, 21. i 22. oktobra 2021, organizovalo je **obuku policijskih službenika za prijem prijava preko nacionalne telefonske linije za prijavu slučajeva trgovine ljudima.** Cilj obuke je bio da se kriminalistički policajci koji će primati pozive na telefon **0800 100 388** upoznaju sa pravnim okvirom u borbi protiv trgovine ljudima, bićem krivič-

nog dela trgovine ljudima, srodnim krivičnim delima, oblicima trgovine ljudima i metodom vođenja razgovora. Obuku je pohađalo 14 policijskih službenika Uprave kriminalističke policije i Komandno-operativnog centra, gde je i uspostavljena besplatna telefonska linija MUP-a za prijavu sumnji na trgovinu ljudima, dostupna 24/7.

Sredinom novembra prethodne godine MUP je doneo „Uputstvo o načinu postupanja zaposlenih u Ministarstvu unutrašnjih poslova u slučajevima trgovine ljudima“, radi uspostavljanja jedinstvenog postupanja zaposlenih u akcijama sprečavanja, otkrivanja, rasvetljavanja i hvatanja učinilaca krivičnog dela, kao i zaštite žrtava trgovine ljudima. Kao prilozi Uputstva nalaze se Indikatori za preliminarnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima za policiju i Informativna brošura za osobe sa iskustvom trgovine ljudima prevedena na 14 svet-skih jezika. Ovu aktivnost MUP je sproveo kao deo projekta Tvinig IPA 2014 Jačanje borbe protiv trgovine ljudima.

MINISTARSTVO PROSVETE

Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja u ovom izveštajnom periodu, uz podršku Kancelarije Saveta Evrope u Beogradu, a u okviru projekta „Prevenција i borba protiv trgovine ljudima u Srbiji“, realizovalo više aktivnosti u cilju prevencije i borbe protiv trgovine ljudima:

- Tokom meseca oktobra (26. i 27. oktobra) realizovana je **dvodnevna onlajn obuka za prosvetne savetnike o primeni revidiranih indikatora za preliminarnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima među učenicima** (20 prosvetnih savetnika iz 18 školskih uprava učestvovalo je na obuci). Revidirani indikatori će zaposlenima u obrazovnom sistemu biti koristan alat za procenu rizika i rano prepoznavanje i otkrivanje dece koja su potencijalne žrtve trgovine ljudima kako bi im pružili pravovremenu podršku i uputili nadležnim organima. Ova obuka usledila je nakon formiranja multisektorske Radne grupe za reviziju indikatora za preliminarnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima, koju čine predstavnici institucija, sistema obrazovanja i nevladinih organizacija, koji su u periodu maj, jun, jul 2021. revidirali postojeće indikatore i izradili finalnu listu.

Osim predstavnika školskih uprava, na ovoj obuci učestvovali su i predstavnici Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva za rad, zapošljavanje, socijalna i boračka pitanja, kao i predstavnice organizacija civilnog društva Atina i ASTRA, kako bi diskutovali faktore rizika za trgovinu decom, otkrivanje „znakova upozorenja“, upotrebu revidiranih indikatora i relevantne službe koje treba kontaktirati radi konsultacija i praćenja potencijalnih slučajeva. Učesnicima obuke predstavljena je i nova Lista indikatora i digitalna preventivna platforma za decu i mlade „Kako se zaštititi od trgovine ljudima“, razvijena u okviru granta dodeljenog NVO Centar za prava deteta i Atini.

Република Србија

Министарство просвете,
науке и технолошког развоја

POSEBNA RADNA GRUPA ZA SPROVOĐENJE I PRAĆENJE STRATEGIJE PREVENCIJE I SUZBIJANJA TRGOVINE LJUDIMA, POSEBNO ŽENAMA I DECOM I ZAŠTITE ŽRTAVA 2017-2022

Na poslednjem sastanku starog saziva Posebne radne grupe dogovoreno je da će se sastanak novog saziva organizovati nakon usvajanja Akcionog plana za 2021-2022. godinu. S obzirom na to

da nakon javne rasprave održane u ovom izveštajnom periodu, nije došlo do usvajanja akcionog plana, odloženo je i formiranje novog saziva Posebne radne grupe, tako da u drugoj polovini godine nije bilo ni sastanaka tima.

Podsećamo da Savet za borbu protiv trgovine ljudima, ključno telo za usmeravanje, koordinaciju i podršku međusektorskom odgovoru na problem trgovine ljudima, takođe nije imalo sastanke tokom prošle godine, odnosno, nije se sastao nijednom u poslednje dve godine iako bi trebalo da se sastaje najmanje dva puta godišnje, a po potrebi i češće.

SRBIJA DOBILA NACIONALNOG IZVEŠTOCA ZA TRGOVINU LJUDIMA

Usvajanjem novog Zakona o zaštitniku građana na sednici Narodne skupštine, održanoj 3. novembra 2021, Srbija je konačno dobila nacionalnog izveštioca za trgovinu ljudima. ASTRA je pre više godina pokrenula inicijativu za uspostavljanje ovog nezavisnog mehanizma. Usvajanjem zakona, ispunjen je još jedan važan preduslov za unapređenje borbe protiv trgovine ljudima u Srbiji.

NACIONALNA STRATEGIJA ZA OSTVARIVANJE PRAVA ŽRTAVA I SVEDOKA KRIVIČNIH DELA ZA PERIOD 2019-2025. GODINE

Vlada Republike Srbije, aprila 2021. godine, osnovala je Koordinaciono telo za podršku žrtvama krivičnih dela i svedocima u krivičnim postupcima, čiji je zadatak kontinuirano praćenje i unapređivanje podrške žrtvama krivičnih dela i svedocima u krivičnim postupcima. U sastavu ovog tela pored predstavnika/ca institucija sistema, našle su se i predstavnice ASTRE. Početkom septembra održan je prvi sastanak Koordinacionog tela i tom prilikom se razgovaralo o načinima izmene i ojačanja institucionalnog okvira kako bi se uskladili sa zakonodavstvom Evropske unije i doprinelo sprovođenju reforme krivičnog pravnog sistema u skladu sa ciljevima koji su određeni u Nacionalnoj strategiji za ostvarivanje prava žrtava i svedoka krivičnih dela u Republici Srbiji za period od 2020-2025. godine. Istovremeno je dogovoreno da će se u narednom periodu održavati kontinuirani sastanci radi što uspešnijeg sprovođenja aktivnosti predviđenih Akcionim planom za period od 2020-2022. godine.

CRVENI KRST SRBIJE - PROGRAM BORBE PROTIV TRGOVINE LJUDIMA

Crveni krst Srbije sprovodi aktivnosti borbe protiv trgovine ljudima kao član Nacionalnog tima Republike Srbije za borbu protiv trgovine ljudima i Evropske mreže Nacionalnih društava Crvenog krsta i Crvenog polumeseca za borbu protiv trgovine ljudima od 2005. godine.

Tokom ovog izveštajnog perioda CK je nastavio sa sprovođenjem ovog programa u organizacijama u gradovima i opštinama. Oko 500 volontera – vršnjačkih edukatora/ki, nastavili su da šire znanje i svest o trgovini ljudima i potrebnim merama opreza. Ovom metodom, od početka sprovođenja Programa do danas, poruku o merama prevencije trgovine ljudima primilo je preko 370.000 potencijalno ranjivih pojedinaca/ki. Finansiranje Programa su u pojedinim aktivnostima tokom ovog izveštajnog perioda podržali Švajcarski crveni krst i UNITAS fond.

Tokom 2021. godine, Crveni krst Srbije organizovao je i tri specijalizovane obuke za trenere i edukatore, u cilju njihovog dodatnog osposobljavanja i pripreme za polaganje ispita i sticanje licence trenera. Obuci je prisustvovalo ukupno 55 polaznika iz gradova i opština širom Srbije.

U saradnji sa Španskim crvenim krstom i Centrom za saradnju u Mediteranu CK Srbije je učestvovao u pripremi i realizaciji onlajn obuke za mlade u cilju njihovog animiranja i uključivanja u aktivnosti podizanja svesti javnosti, kao i u onlajn kampanji protiv trgovine ljudima koja je sprovedena kao nastavak inicijative uspostavljene 2020. godine.

Na osnovu Odluke o uspostavljanju kriterijuma i ustanovljenju procesa za licenciranje trenera u Programu borbe protiv trgovine ljudima na nacionalnom nivou, koju je donela Komisija za borbu protiv trgovine ljudima Crvenog krsta Srbije, tokom izveštajnog perioda ispit za dobijanje licence za nivo sertifikacije „trener“ uspešno je završilo 18 kandidata iz lokalnih organizacija Crvenog krsta: Novi Sad, Zrenjanin, Sremski Karlovci, Pančevo, Svilajnac, Sremska Mitrovica, Valjevo, Kruševac, Kosovska Mitrovica, Šabac, Palilula, Savski Venac i Surčin. Sertifikat/licenca važi 3 godine od trenutka sticanja. U periodu važenja sertifikata treneri imaju obavezu da organizuju/ učestvuju u minimum 3 obuke za nove edukatore, od toga minimum jedan u svojoj lokalnoj sredini.

U ovom izveštajnom periodu Crveni krst Srbije je nastavio sa pružanjem hitne pomoći za identifikovane žrtve trgovine ljudima, a prema ukazanim potrebama od Centra za zaštitu žrtava trgovine ljudima, kao i migrantima u stanju hitne potrebe a koji su u riziku od trgovine ljudima.

Povodom obeležavanja 30. jula, Svetskog dana borbe protiv trgovine ljudima, Crveni krst Srbije je u saradnji sa Centrom za zaštitu žrtava trgovine ljudima i uz podršku misije OEBS-a u Srbiji, pozvao zainteresovane građane/ke da pogledaju na život kroz zenice žrtava trgovine ljudima. Događajem pod sloganom JA NISAM NA

PRODAJU – STOP TRGOVINI LJUDIMA na jedinstven i interaktivan način volonteri organizacija Crvenog krsta iz Beograda i Pančeva su informisali prolaznike u centru Beograda o merama opreza koje je potrebno primeniti kada apliciraju za posao kako bi se zaštitili od namera trgovaca ljudi. U zavisnosti od uzrasta i sfere interesovanja realizovane su aktivnosti u okviru virtualne zone u Knez Mihailovoj ulici, i edukativne zone za najmlađe prolaznike.

Evropski dan borbe protiv trgovine ljudima, 18. oktobar, obeležen je od strane Organizacija Crvenog krsta širom Srbije. Pored toga, Crveni krst Srbije je u saradnji sa Pravnim fakultetom u Beogradu u okviru Pravne klinike organizovao predavanje kojim je započet kurs koji traje četiri meseca i ima za cilj da najbolje studente Pravnog fakulteta, koji su i polaznici ove Klinike, senzibilizuje za problem trgovine ljudima.

Centralna manifestacija obeležavanja 18. oktobra pod nazivom „Preventivno pozorištanje“ ove godine je realizovana u Pančevu, izvođenjem lutkarske predstave za decu nižih razreda koju su pripremili volonteri i saradnici Crvenog krsta Pančevo. Pripremu i izvođenje predstave podržalo je Ministarstvo kulture i informisanja. Crveni krst Srbije je zajedno sa Crvenim krstom Beograd, 18. oktobra, na poziv Fakulteta političkih nauka i Odeljenja za socijalnu politiku i socijalni rad, održao je predavanje o problemu trgovine ljudima i posledicama koje on ostavlja, studentima treće i četvrte godine osnovnih studija održao predavanje.

Povodom Međunarodnog dana osoba sa invaliditetom (3. decembar), Crveni krst Srbije je učestvovao na tribini organizovanoj od strane Saveza za cerebralnu i dečiju paralizu pod nazivom „Jedna reč više, jedan problem manje“, a uz podršku Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja. Tema tribine bila je borba protiv trgovine ljudima sa akcentom na eksploataciji osoba sa invaliditetom, prevencija i zakonska regulativa.

MEĐUNARODNI KOMITET SPASA (IRC)

Početkom jula 2021. Međunarodni komitet spasa (IRC) organizovao je **radionicu pilotiranja treninga za profesionalce o pravosuđu po meri deteta**. Ovaj događaj organizovan je kako bi se obnovila znanja stečena na treninzima za trenere i senzibilisanost za budući trenerski rad u oblasti prava deteta u cilju izrade standardizovanog programa budućih obuka. Među polaznicima (ukupno 25) našlo se 8 budućih trenera - po vokaciji sudije, tuzioci, advokati, socijalni radnici i psiholozi, i 17 učesnika - predstavnika Savetodavnog odbora i organizatora u okviru Child Rights (CRIS) projekta. Aktivnost je realizovana uz podršku European Commission DG Justice.

Osim toga, IRC je zajedno sa partnerskim organizacijama NVO ASTRA i Centar za prava deteta, a u okviru projekta „Pravosuđe po meri deteta“ u periodu od kraja oktobra do kraja novembra 2021. godine učestvovao u realizaciji četiri pilot treninga, sa ciljem jačanja kapaciteta profesionalaca/ki za pružanje podrške prilikom ostvarivanja prava deteta u pravosudnom sistemu. Više o ovim aktivnostima možete naći na stanicama koje govore o edukativnim aktivnostima ASTRE.

SAVET EVROPE (CoE)

U okviru akcije „Prevencija i borba protiv trgovine ljudima u Srbiji“, koja se sprovodi u okviru zajedničkog programa Evropske unije i Saveta Evrope „Horizontal facility za Zapadni Balkan i Tursku, 2019-2022“, u ovom izveštajnom periodu sprovedene su sledeće aktivnosti:

- **Revidirani indikatori za preliminarno prepoznavanje dece potencijalnih žrtava trgovine ljudima u okviru obrazovnog sistema i Obuka za primenu revidiranih indikatora za preliminarno prepoznavanje dece žrtava trgovine ljudima u okviru obrazovnog sistema za zaposlene u školskim upravama** – više u delu koji govori o aktivnostima Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja.
- **Okrugli sto o dostupnim alatima i dobrim praksama u komunikaciji prilagođenoj deci i prezentaciji Vodiča: „Saslušanje dece koja su žrtve eksploatacije i trgovine ljudima i dece u riziku: Vodič za praksu za komunikaciju prilagođenu deci i vođenje intervjua radi dobijanja tačnih i pouzdanih iskaza od dece“** - Okrugli sto održan je onlajn, u saradnji sa Centrom za zaštitu žrtava trgovine ljudima i Komorom za socijalnu zaštitu Srbije, 20. septembra 2021. godine, i okupio je više od 50 praktičara i praktičarki iz Centara za socijalni rad cele Srbije, Prihvatišta i organizacija civilnog društva. Uzimajući u obzir da komunikacija i protokoli zasnovani na dokazima treba da se primenjuju od strane svih uključenih aktera i institucija koje su u kontaktu sa decom, izrađen je i **Vodič za vođenje intervjua radi dobijanja tačnih i pouzdanih iskaza od dece**, kako bi se poštovali najbolji interesi deteta, izbegla sekundarna traumatizacija tokom sudskih postupaka i podržao oporavak i rehabilitacija dece. Tokom okruglog stola, autorka Vodiča, g-đa Daja Wenke istakla je da su deca sposobna da daju tačne i validne dokaze čak i kada su traumatizovana, ali je preduslov da im se obezbedi adekvatna podrška, prilagođeno okruženje, obučeni profesionalci i protokoli zasnovani na dokazima.
- **Napredni trening za inspektore rada za prevenciju i sprečavanje trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije** - Napredna obuka za inspektore rada, održana u hibridnom formatu kroz dve sesije (7. oktobra i 30. novembra), okupila je 19 učesnika (inspektori rada iz različitih gradova Srbije, policajci, predstavnici Centra za zaštitu žrtava trgovine ljudima i organizacija civilnog društva), koji su već prošli osnovnu obuku o otkrivanju, identifikaciji i upućivanju žrtava trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije. U protekle tri godine, uz podršku Evropske unije i Saveta Evrope, organizovano je više od 15 različitih aktivnosti i obuka. Obuke su obuhvatile gotovo 100% inspektora rada u Srbiji (ukupno 220 inspektora rada kroz bazične obuke), od kojih se očekuje da doprinesu efikasnom radu protiv trgovine ljudima.

- **Razvijena digitalna preventivna platforma za decu i mlade „Kako se zaštititi od trgovine ljudima“** - U okviru kampanje širenja svesti o prevenciji i sprečavanju trgovine decom u Srbiji, koju su sprovodile nevladine organizacije Centar za prava deteta i ATINA u okviru granta dodeljenog kroz zajednički projekat Evropske Unije i Saveta Evrope „Prevencija i borba protiv trgovine ljudima u Srbiji“, razvijena je digitalna preventivna platforma namenjena deci i mladima i njihovim roditeljima za informisanje o potencijalnim rizicima kada je u pitanju trgovina decom.
- **Predstavljanje novog HELP onlajn modula za prevenciju trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije** - Akcije za borbu protiv trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini, Severnoj Make-

doniji i Republici Srbiji organizovale su 4. novembra zajednički webinar za predstavljanje nove **HELP** (obrazovanje o ljudskim pravima za pravne stručnjake) onlajn obuke na temu prevencije i borbe protiv trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije, koje je okupio više od 130 učesnika – inspektore rada, sudije, tužioce, advokate, policajce, predstavnike međunarodnih organizacija, nacionalnih ministarstava koja se bave pitanjima ljudskih prava i trgovine ljudima, kao i organizacije civilnog društva koje rade direktno sa žrtvama. Tokom prezentacije novog modula, autori su detaljno predstavili sadržaj i ciljeve modula. Predstavili su kompleksan kontinuitet radne eksploatacije (od povreda radnih prava po Zakonu o radu do kršenja ljudskih prava po Krivičnom zakonu) i objasnili koncepte poput obmane i zloupotrebe moći ili položaja ranjivosti.

KOMESARIJAT ZA IZBEGLICE I MIGRACIJE

U ovom izveštajnom periodu, Komesarijat za izbeglice i migracije je ažurirao plan obuka za izradu LAP-ova, uvođenjem i prepoznavanjem aktivnosti prevencije i borbe protiv trgovine ljudima u lokalno akciono planiranje u svim opštinama i gradovima u Republici Srbiji. Septembar je bio usmeren na unapređenje rada u procesu revizije metodologije za izradu lokalnih akcionih planova uz uključivanje, po prvi put, ekonomskih migracija, trgovine ljudima i dijasporu.

Prva radionica za planiranu reviziju LAP-ova po ovoj novoj metodologiji održana je u saradnji sa Međunarodnom organizacijom za migracije, 30. i 31. avgusta 2021. godine, u Trening centru za migracije u Plandištu. Prisustvovali su predstavnici 4 opštine Braničevskog okruga (Veliko Gradište, Malo Crniće, Golubac i Žabari). U planu je i druga radionica, koja će obuhvatiti preostale četiri opštine Braničevskog okruga (Petrovac, Kučevo, Žagubica i grad Požarevac), ukoliko to dozvole epidemijske mere.

U saradnji sa Misijom OEBS-a u Srbiji, održana su i dva dvodnevna treninga za trenere (ToT) na temu Lokalni akcioni planovi za poboljšanje/unapređenje položaja različitih kategorija migranata u Trening centru za migracije u Plandištu. Treninzi za trenere održani su u oktobru i novembru 2021. godine za 22 predstavnika Komesarijata i poverenika za izbeglice i migracije.

U saradnji sa Nemačkom agencijom za međunarodnu saradnju (GIZ) održane su i dve dvodnevne radionice za reviziju lokalnih akcionih planova za 18 predstavnika saveta za migracije u Borskom okrugu (Majdanpek, Negotin, Kladovo) i Zaječarskom okrugu (Zaječar, Bojčevac, Knjaževac i Sokobanja). Radionice su održane u decembru 2021. godine u Trening centru za migracije u Plandištu.

**КОМЕСАРИЈАТ ЗА
ИЗБЕГЛИЦЕ
РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ**

Ovim aktivnostima je prva grupa opština prošla obuke i sada sledi da se prepoznate aktivnosti iz ove oblasti uvedu u planska dokumenta. Ono što takođe sledi u 2022. godini je da i ostale grupe opština sukcesivno prođu obuke kako bi i one unele ove potrebe u planska dokumenta.

Takođe, u periodu od jula do decembra 2021. godine, NVO Atina je u koordinaciji sa Komesarijatom za izbeglice i migracije održala 26 edukativnih radionica na kojima je prisustvovalo 149 žena smeštenih u centru za azil Krnjača i u prihvatnom centru Šid (14 radionica u Krnjači i 12 radionica u Šidu).

MEĐUNARODNA ORGANIZACIJA ZA MIGRACIJE (IOM)

Ove godine, aprila meseca, u saradnji sa Ministarstvom za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja (MINRZS), Ministarstvom unutrašnjih poslova (MUP) i Srpskim komesarijatom za izbeglice i migracije (KIRS), IOM je započeo projekat „Jačanje kapaciteta i partnerstava za upravljanje migracijama u Srbiji“. Projekat je pokrenut kako bi se osiguralo efikasno upravljanje migracijama u datom kontekstu i u skladu sa međunarodnim standardima. Za osobe izložene najvećim rizicima u mešovitim i iregularnim migracijama postoji poseban jaz između potreba i raspoloživih kapaciteta usluga zaštite. S tim u vezi, projekat će boljim i opremljenijim uslugama na lokalnom nivou doprineti i jačanju zaštite migranata u ranjivoj situaciji, uključujući razdvojenu decu i decu bez pratnje roditelja ili staratelja, žrtve nasilja i žrtve trgovine ljudima. Projekat se realizuje uz podršku Švajcarske konfederacije i traje do septembra 2023.

U sklopu ovog projekta, sredinom decembra 2021. IOM je organizovao online godišnji **Sastanak lokalnih timova za prevenciju i borbu protiv trgovine ljudima**. Više od 100 učesnika iz relevantnih državnih institucija i organizacija civilnog društva učestvovalo je na ovom sastanku koji je bio posvećen mapiranju izazova koje su Lokalni timovi u borbi protiv trgovine ljudima imali tokom pandemije, kao i obećavajućim preksama i mehanizmima za njihovo prevazilaženje. Sastanak je od strane prisutnih ocenjen kao veoma koristan, jer je omogućio razmenu važnih informacija o aktuelnim dešavanjima i izazovima u prevenciji i borbi protiv trgovine ljudima, pristupu pravima i zaštiti žrtava i uvid u različite prakse i pozitivne primere u lokalnim odgovorima, na osnovu čega su izvučene smernice i preporuke za unapređenje daljeg rada lokalnih timova.

KOALICIJA PREUGOVOR

U drugoj polovini novembra predstavljeno je novo izdanje ALARM izveštaja, koje ocenjuje da je u Srbiji ubrzanim tempom nastavljeno sprovođenje formalnih aktivnosti u pojedinim oblastima iz klastera 1, a naročito u vezi sa ustavnim izmenama u oblasti pravosuđa. Razlog tome su pre svega vanredni parlamentarni i redovni predsednički izbori najavljeni za proleće 2022. godine, kao i želja da se novi klasteri u pristupnim pregovorima najzad otvore nakon dve godine zastoja.

Što se tiče izveštavanja o suzbijanju i borbi protiv trgovine ljudima, zaključak je da sprovođenje većine aktivnosti navedenih u Akcionom planu za Poglavlje 24, kasni. Usvajanje relevantnih zakona u najavi je već duže od godinu dana, ali će, po svemu sudeći, izostati ili će javne rasprave biti vrlo kratke. Centar za zaštitu žrtava trgovine ljudima je standardno preopterećen, samim tim je upitna i njegova efikasnost. Odgovarajući smeštaj za žrtve trgovine ljudima ostaje bolna tačka zaštite žrtava, jer je jedino državno Prihvatište za žene žrtve trgovine ljudima i dalje zatvoreno, a smeštaj za muškarce žrtve ne postoji. Slučajevi sa kojima se susreće ASTRIN Tim za podršku žrtvama sve su kompleksniji i zahtevniji, a sredstva za podršku i usluge iz javnog budžeta, kao i poslednjih 20 godina, izostaju. S druge strane, i dalje se dešava da se institucije obrate Timu za podršku žrtvama isključivo kako bi finansirao određenu uslugu ili nabavku koja im nedostaje, bez želje da Tim smisljeno uključe u dalji rad sa žrtvom.

PREPORUKE

- Pratiti relevantne strateške i operativne okvire Evropske unije, preuzeti široko definisane pristupe i rešenja primenljiva u Srbiji;
- Pokrenuti angažovanje svih relevantnih institucija (ministarstava) i, poštujući postojeće procedure, započeti izmene i dopune zakonodavnog okvira kako bi on bio harmonizovan sa pravnim tekovinama EU u oblasti prevencije i borbe protiv trgovine ljudima;
- Pripremiti i usvojiti podzakonska akta, koja obezbeđuju minimum aktivnosti i standarda, koje ustanove moraju da ispune prilikom odgovaranja na potrebe žrtava trgovine ljudima;
- Uložiti napore i resurse u izgradnju kapaciteta i jačanje Centra za zaštitu žrtava trgovine ljudima, počevši od kadrovskih kapaciteta;
- U najkraćem mogućem roku ponovo uspostaviti funkcionisanje Prihvatišta Centra za zaštitu žrtava trgovine ljudima;
- Poboljšati izveštavanja o opsegu, vrsti, nivou, dužini i delotvornosti usluga podrške pruženih žrtvama trgovine ljudima i stalno ažurirati spisak usluga i mapirati one koje nedostaju;
- Planirati resurse za dalji razvoj i poboljšanje usluga za žrtve trgovine ljudima, koje će podjednako uključivati organizacije civilnog društva;
- Jačati kapacitete i povezanost različitih aktera prilikom rešavanja slučajeva eksploatacije dece na internetu i jačati međuagencijsku saradnju tokom onlajn i oflajn zaštite dece u riziku;
- Raditi na jačanju inspekcije tržišta rada, pratiti rizične sektore, i suzbijati neetičke i eksploatacijske prakse;
- Sprovesti proaktivnu nezavisnu istragu u „slučaju Jagodina“ i pružiti punu podršku i zaštitu svim potencijalnim žrtvama.

Ceo izveštaj možete naći [ovde!](#)

Koaliciju prEUGovor čine: ASTRA – Akcija protiv trgovine ljudima, Autonomni ženski centar (AŽC), Beogradski centar za bezbednosnu politiku (BCBP), Centar za istraživačko novinarstvo Srbije (CINS), Centar za primenjene evropske studije (CPES), Grupa 484 i Transparentnost Srbija (TS).

ANTITRAFIKING MREŽA

AT mreža organizovala je, 25. i 26. oktobra u Vrnjačkoj banji, Međusektorski trening *Iskustvo institucija i organizacija civilnog društva u borbi protiv trgovine ljudima*. Na ovom događaju 43 predstavnika/ca institucija i OCD-a unapredilo je svoja znanja u radu sa žrtvama trgovine ljudima, naročito u odnosu na žrtve trgovine ljudima u cilju radne eksploatacije. Na treningu su učestvovali

predstavnici/e policije (Niš, Zrenjanin, Leskovac, Beograd, Prijepolje, Piro, Dimitrovgrad, Užice, Vranje), tužilaštava (Novi Sad, Zrenjanin, Beograd, Niš, Vranje), centara za socijalni rad (Niš, Beograd, Vranje, Dimitrovgrad, Prijepolje, Vlasotince, Zrenjanin), predstavnik Društva za edukaciju Roma Vlasotince, predstavnik Doma Zdravlja Prijepolje, direktorica Doma Zdravlja Vlasotince, predstavnik lokalne samouprave Vlasotince, predstavnik Nacionalne službe za zapošljavanje Vlasotince i članice AT mreže (Beograd, Užice, Dimitrovgrad, Zrenjanin, Prijepolje, Niš, Vlasotince, Vranje).

Pored toga, članice AT mreže su u svojim sredinama organizovale ukupno 11 okruglih stolova sa predstavnicima lokalnih institucija uključenih u prevenciju i borbu protiv trgovine ljudima, na kojima je učestvovalo ukupno 299 osoba (241 žena, 58 muškaraca). Učesnici/e su podelili je svoja iskustva o izazovima i rezultatima postignutim na polju borbe protiv trgovine ljudima, sa posebnim osvrtom na uticaj pandemije virusa kovid 19 na trendove u trgovini ljudima i njihov rad.

UG SVET REČI

Udruženje Svet reči iz Velike Plane tokom 2021. realizovalo projekat *„I ti možeš zaustaviti trgovinu ljudima!“*, kao deo šireg projekta PREVENCIJA I BORBA PROTIV TRGOVINE LJUDIMA U SRBIJI, koji se realizuje u okviru zajedničkog programa Evropske unije i Saveta Evrope HORIZONTAL FACILITY za Zapadni Balkan i Tursku 2019-2022. Projekat predstavlja nastavak već započete saradnje sa školama iz 20 opština i rad na stvaranju vršnjačkih timova za borbu protiv trgovine ljudima koji će, uz podršku nastavnika-mentora, raditi na podizanju svesti svojih vršnjaka o ovom velikom društvenom problemu. Cilj ovogodišnjeg projekta bio je formiranje i obučavanje 20 školskih vršnjačkih timova koje čini 40 učenika i 20 nastavnika (supervizora vršnjačke edukacije) na temu trgovine ljudima.

CENTAR ZA DEVOJKE NIŠ

U ovom izveštajnom periodu Centar za devojke u sklopu svojih redovnih aktivnosti na prevenciji trgovine ljudima realizovao je: dve ulične akcije deljenja preventivnih informativnih materijala u cilju povećanja informisanosti javnosti o problemu trgovine ljudima (povodom obeležavanja 30. jula i 18. oktobra); jednu studijsku posetu od 3. do 6. oktobra organizacijama saradnicama iz BiH koje rade na polju prevencije i borbe protiv trgovine ljudima; trening za vršnjačke edukatorke o problemu trgovine ljudima i načinima prevencije (14-17. oktobar) i tom prilikom snimio nekoliko informativnih klipova za društvene mreže, namenjene pre svega mladima; 27 edukativnih radionica za učenice srednjih škola u Nišu, Novoj Pazovi, Smederevu i Beogradu (20. oktobar – 15. decembar); pokrenule akciju prikupljanja građanskih donacija i od tako sakupljenih sredstava

snimile dokumentarno-igrani film NEVENA – životnu priču Nevene Mitić, nekadašnje žrtve trgovine ljudima u cilju radne eksploatacije.

AKTIVNOSTI ASTRE U PERIODU JUL-DECEMBAR 2021

PREVENCIJA I SUZBIJANJE TRGOVINE LJUDIMA

Tim za podršku žrtvama / ASTRA SOS telefon – U 2021. ASTRIN tim za podršku žrtvama realizovao je 5.304 poziva i 127 terenskih akcija direktne podrške žrtvama trgovine ljudima. Od svih poziva, u vezi sa trgovinom ljudima ostvareno je 4.311 (81,4%) poziva, 488 poziva (9,2%) bilo je preventivno – edukativne prirode, a 500 poziva (9,4%) spada u kategoriju ostalo. ASTRIN tim tokom ove godine preliminarno je identifikovao 20 žrtava trgovine ljudima (11 žena – od kojih su 3 devojčice, i 9 muškaraca). Po poreklu, 14 žrtava je iz Srbije, 5 iz Vijetnama i 1 sa Filipina. Što se tiče vrste eksploatacije kojoj su žrtve bile izložene u 9 slučajeva je to bila seksualna eksploatacija (4 od ovih 9 slučajeva imaju i primese drugih vidova eksploatacije pa bi se te osobe mogle kategorisati kao žrtve višestruke eksploatacije), 8 slučajeva trgovine ljudima u cilju radne eksploatacije, 1 slučaj prinude na prosjačenje, 1 slučaj prinude na vršenje krivičnih dela, 1 višestruke eksploatacije (prinudni brak i prinudna prošnja).

* finalna statistika za 2021. godinu je u izradi, pa su mala odstupanja u odnosu na priložene cifre moguća.

SLUČAJ POTENCIJALNE TRGOVINE LJUDIMA U CILJU RADNE EKSPLOATACIJE: RADNICI IZ VIJETNAMA U ZRENJANINU

Nehumani uslovi života i rada radnika iz Vijetnama, angažovanih na gradilištu kineske kompanije Linglong u Zrenjaninu, razotkriveni su u novembru prošle godine, nakon prvih izveštaja vojvođanskog VOICE-a i televizije N1¹. Odmah nakon ovih vesti, 14. novembra, aktivisti/kinje organizacija A 11 – Inicijativa za ekonomska i socijalna prava i ASTRA – Akcija protiv trgovine ljudima posetili/e posetili/e su radnike kako bi se bliže upoznali sa njihovim položajem i eventualnim problemima vezanim za njihov radopravni status. Tom prilikom na osnovu kontakta sa radnicima došlo se do zaključka da, osim što su im ozbiljno narušena radna prava, ugroženo zdravlje, a imajući u vidu uslove rada i smeštaja, potencijalno i život, veliki broj utvrđenih činjenica ukazuje na mogućnost da su radnici žrtve trgovine ljudima u cilju radne eksploatacije.

Pokazatelji trgovine ljudima:

- regrutovanje i dovođenje u zabludu o uslovima rada i boravka, obećanje legalnog posla i pristojne zarade;
- složen i do kraja neregulisan sistem upućivanja stranih radnika, veći broj različitih aktera, agencija i privatnih kompanija;
- upitni ugovori i način angažovanja,
- radnici ne govore niti razumeju lokalni jezik;
- radnici nisu u posedu svojih ličnih dokumenata;
- ograničena im je komunikacija i kretanje;
- grupno stanovanje u izuzetno neuslovnim barakama, neadekvatna ishrana;
- iskorišćavanje rada (26 radnih dana mesečno / 234 radnih sati, što je u suprotnosti sa odredbama Zakona o radu);
- neredovna i neadekvatna novčana nadoknada;
- drakonsko finansijsko kažnjavanje za nedolazak na posao ili kašnjenja;
- velika zavisnost od poslodavca;
- nebezbedni uslovi rada i boravka;
- pretnje i zastrašivanje od strane poslodavca;
- nemogućnost prestanka sa radom i povratka kući.

Zbog svega navedenog organizacije ASTRA i A11 su polovinom novembra uputile **zvaničan dopis/prijavu potencijalne trgovine ljudima u cilju radne eksploatacije i molbu za reakciju nadležnih organa**. Nakon prve posete urađen je i prvi **detaljan izveštaj o uslovima života i rada vijetnamskih radnika na gradilištu Linglong**.

U prvih mesec dana od otkrivanja slučaja više organizacija i samostalnih aktivista i aktivistkinja uključilo se u združenu akciju distribucije pomoći u vidu hrane i odeće radnicima iz Vijetnama. Sve ove aktivnosti imale su značajnu podršku nezavisnih medija. Nakon par dana radnici su prebačeni u malo uslovniji smeštaj, a posle izvesnog vremena su im isplaćene zaostale zarade. Osim toga, većini radnika su vraćena dokumenta, pa je deo njih odlučio da se vrati kući u Vijetnam. Prema izveštaju PU Zrenjanin do 20.01.2022, 27 radnika iz Vijetnama je napustilo Srbiju i vratilo se u Vijetnam.

1 VOICE, *Više od 750 Vijetnamaca i Kineza u industrijskoj zoni Zrenjanin: beznađe nevidljivih*, 6. novembar 2021, N1, *Vijetnamski radnici iz Linglonga: Nemamo vodu ni struju, sve je loše i prljavo*, 13. novembar 2021.

Reakcije države na ovaj slučaj bile su izuzetno zabrinjavajuće i delovalo je kao minimiziraju ozbiljnost i kompleksnost situacije, sa ciljem unošenja konfuzije i skretanja pažnje javnosti sa suštine problema.

U međuvremenu napravljen je iskorak u pravcu poboljšanja uslova života i rada radnika iz Vijetnama, međutim, čutanje i nedelovanje institucija nadležnih da utvrde da li je i kako u slučaju radnika iz Vijetnama počinjeno krivično delo trgovina ljudima u cilju radne eksploatacije i da li ono i dalje traje, je nastavljeno. Pri susretima aktivista/kinja sa radnicima njihova zastrašenost od strane kineskog menadžmenta fabrike bila je očigledna: radnici nisu ili su retko napuštali smeštaj, ograda oko smeštaja je često zaključana, i radnici su izbegavali susrete sa novinarima i aktivistima, osim u slučajevima preuzimanja paketa pomoći. U onlajn kontaktu sa aktivistima, radnici su se **žalili** na hladnoću, nedostatak hrane i uslove rada. Naročito su zabrinjavale informacije, takođe dobijene od radnika, da menadžment ne zbrinja povređene i obolele radnike. Zato je, između ostalog, sredinom decembra ASTRA uputila i zahtev nadležnim institucijama za pružanje adekvatne zdravstvene nege, omogućavanje identifikacije i obezbeđivanje povratka kući radnicima koji to žele.

Uložen je ogroman napor od strane ASTRE da se ovaj slučaj ne ostane u okvirima Srbije, već da se o njemu diskutuje u **EU parlamentu**. Evropski parlament 16. decembra izglasao je Rezoluciju o ljudskim pravima, demokratiji i vladavini prava u Srbiji i u njoj izrazio zabrinutost zbog tretmana vijetnamskih radnika, i pozvao vlasti

u Srbiji da „istraže slučaj“ i osiguraju poštovanje osnovnih ljudskih prava, naročito radnih prava u fabrici Linglong, kao i da predoče zaključke istrage Evropskoj uniji i krivce pozovu na odgovornost. Više o pokretanju diskusije u EP i samoj rezoluciji možete naći **ovde!** Osim toga, UN specijalni izvestioći takođe su obavestili o dešavanjima u Srbiji. Nakon čega je usledila i **reakcija UN-a**. Ova i ostale reakcije međunarodnih tela i organizacija obavezuju državu Srbiju da reaguje u skladu sa postojećim zakonskim okvirom i međunarodnim dokumentima čija je potpisnica.

ASTRA trenutno radi na izradi velikog izveštaja ovog slučaja iz perspektive naše oblasti rada odnosno činjenice da su radnici iz Vijetnama potencijalne žrtve trgovine ljudima u cilju radne eksploatacije, u kome će se naći sva sakupljena dokumentacija o njihovom dolasku u Srbiju, nezakoniti ugovori i izjave koje su potpisivali, svi dopisi upućeni institucijama upućeni od strane civilnog sektora i retki odgovori institucija na njih, svedočenja nekih od radnika i pravna analiza slučaja.

NAPOMENA: U ovom biltenu pokriven je veći deo aktivnosti vezanih za slučaj potencijalne trgovine ljudima u cilju radne eksploatacije radnika iz Vijetnama u periodu od otkrivanja slučaja sredinom novembra do kraja 2021. Slučaj je još uvek aktuelan i ASTRA radi na njemu i u 2022, o čemu će biti reči u narednom izdanju e-Biltenu.

U utorak, 9. novembra, održana je onlajn **završna konferencija četvorogodišnjeg regionalnog projekta BAN III**². Na konferenciji su

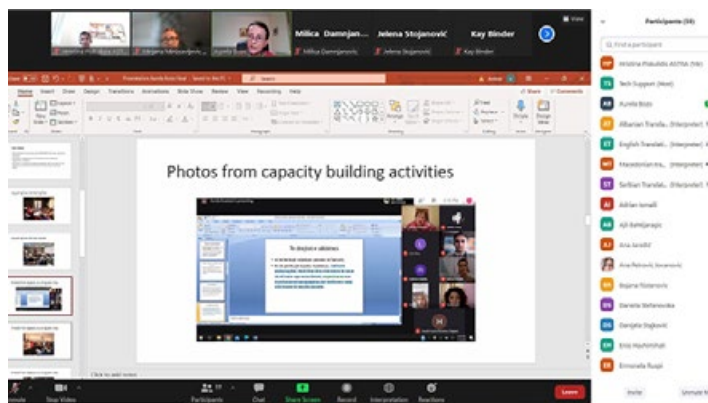
2 **Projekat BAN III** realizovan je od januara 2018. do decembra 2021. uz podršku Evropske unije. Projekat je regionalnog karaktera i sprovodili su ga ASTRA – Akcija za borbu protiv trgovine ljudima iz Srbije i još pet partnerskih organizacija: Međunarodni forum solidarnosti – EMMAUS (Bosna i Hercegovina), Centar za ženska prava (Crna Gora) Centar za pravne građanske inicijative (Albanija), Otvorena porta La Strada (Severna Makedonija) i Helsinški komitet za ljudska prava iz Holandije.

predstavljeni rezultati implementacije projekta čiji je osnovni cilj bio jačanje međusektorske saradnje i institucionalno prilagođavanje i usvajanje Instrumenta za praćenje, koji će omogućiti objektivno i odgovorno praćenje kvaliteta usluga zaštite i pomoći žrtvama trgovine ljudima u svim zemljama učesnicama projekta – Severna Makedonija, Srbija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Albanija.

Događaj je okupio nacionalne izvestioce, nacionalne koordinateure i predstavnike/ce kancelarija zaštitnika građana iz partnerskih zemalja, stručnjake/kinje koji su učestvovali u izradi nacionalnih izveštaja o dostupnosti i kvalitetu usluga za žrtve trgovine ljudima iz relevantnih institucija i nevladinih organizacija, predstavnike/ce domaćih i međunarodnih organizacija civilnog društva i, naravno, predstavnike/ce BAN partnerskih organizacija.

Događaj se sastojao od uvodne reči i četiri sesije. (1) Prezentacija glavnih dostignuća projekta BAN III u protekle četiri godine; (2) Značaj multisektorske saradnje i učešća u BAN III projektu za OCD i institucije na Zapadnom Balkanu; (3) Prezentacija završnog regionalnog izveštaja o razvijanju kapaciteta državnih organa na Zapadnom Balkanu za praćenje politika i praksi u borbi protiv trgovine ljudima; (4) diskusija o narednim koracima u oblasti praćenja borbe protiv trgovine ljudima na Zapadnom Balkanu.

Više o ovom događaju možete naći na **linku**.

U sredu, 10. novembra, na marginama jednodnevne Završne konferencije treće faze regionalnog projekta Balkans Act Nov (BAN III), održana je **radionica sa holandskim nacionalnim izvestiocem za trgovinu ljudima** i seksualno nasilje nad decom i šefom Odeljenja holandskog nacionalnog izvestioca.

Radionica je nastavak studijske posete nacionalnom izvestiocu za trgovinu ljudima u Holandiji koja je održana u septembru 2020. godine – takođe onlajn. Cilj radionice je bio da se omogući prostor za direktnu razmenu i dijalog između holandskog nacionalnog izvestioca, šefa njegovog Odeljenja i nacionalnih koordinateura/izvestioca, ombudsmana, predstavnika Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima, i drugih predstavnika organizacija i institucija iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Severne Makedonije i Srbije odgovornih za koordinaciju, praćenje i izveštavanje o slučajevima trgovine ljudima u ovim zemljama. Tokom ovog događaja prisutni su se dotakli sledećih tema: počeci institucije holandskog nacionalnog izvestioca, pregled konkretnih aktivnosti i uloge nacionalnog izvestioca (praćenje, izveštavanja i savetovanja), funkcionisanje Odeljenja holandskog nacionalnog izvestioca, prednosti postojanja nezavisne institucije za vladu i OCD, značaj međusektorske saradnje.

EDUKACIJE

U periodu od kraja oktobra do kraja novembra 2021. godine, ASTRA je organizovala četiri pilot treninga „Pravosuđe po meri deteta“, sa ciljem jačanja kapaciteta profesionalaca/ki za pružanje podrške prilikom ostvarivanja prava deteta. Na treninzima je ukupno učestvovalo 80 predstavnika/ca sistema pravosuđa, policije, advokature, nevladinog sektora i sistema socijalne i dečije zaštite. Treninzi su održani u Novom Sadu, Nišu, Kragujevcu i Beogradu, okupljajući učesnike/ce iz ova četiri grada, ali i iz Aleksinca, Kraljeva, Leskovca, Požarevca, Preševa, Sremske Kamenice i Velike Plane. Po završetku treninga, učesnici/e su konstatovali da je obuka bila uspešna i da je

njen najveći značaj to što su učesnici kroz razmenu iskustava iz ugla različitih sistema u oblasti prava deteta stekli nova i unapredili postojeća znanja i veštine, a posebno u pogledu postupanja u najboljem interesu deteta, načina informisanja, uspostavljanja kontakta,

pripremanja i uzimanja izjava od deteta, zaštite od sekundarne viktimizacije i najboljeg načina ostvarivanja prava na nadoknadu štete. Treninzi su organizovani u saradnji sa Pravosudnom akademijom, uz finansijsku podršku UNICEF Srbija i EU, a u okviru dvogodišnjeg projekta „Prava deteta u Srbiji - unapređenje položaja dece u pravosudnom sistemu“, koji je Astra realizovala zajedno sa Međunarodnim komitetom spasa (IRC) i Centrom za prava deteta.

U periodu od 30. novembra do 7. decembra 2021. Astrine predstavnice su u Sarajevu u okviru projekta „Glas organizacija civilnog društva u borbi protiv trgovine ljudima“, koji sprovede naši dugogodišnji saradnici iz organizacije MFS-EMMAUS, a uz podršku EU, učestvovala u realizaciji nekoliko aktivnosti. Najpre kao deo tima **interaktivne i multidisciplinarnе radionice** sa predstavnicima koordinacionih tela, organizacija civilnog društva i drugih predstavnika institucija DRM-a u Bosni i Hercegovini, a prilikom sledećeg susreta održale **trening sa predstavnicima nevladinog sektora na temu monitoring politika** u borbi protiv trgovine ljudima, institucional-

na zaštita, tretman žrtava trgovine ljudima i izveštavanje o primeni istih u praksi.

Ovim aktivnostima, u okviru istog projekta, prethodio je **susret 9. septembra** u Sarajevu **sa partnerskim organizacijama** radi upoređivanja iskustava, razmene dobrih praksi i podsećanja na ulogu civilnog sektora na polju borbe protiv trgovine ljudima. Tokom ovog susreta organizovana je i pres-konferencija kako bi se najavio početak realizacije projekta „Glas organizacija civilnog društva u borbi protiv trgovine ljudima“.

PUBLIKACIJE

ANALIZA USLUGA ZAŠTITE I PODRŠKE ŽRTVAMA TRGOVINE LJUDIMA U SRBIJI

i BROŠURA O USLUGAMA ZA OSOBE U RIZIKU I ŽRTVE TRGOVINE LJUDIMA

ASTRA je ova dva značajna izdanja široj ekspertskoj javnosti predstavila na javnom događaju, organizovanom u Hotelu Crown Plaza, 14. jula 2021. Na predstavljanju su o značaju međusektorske saradnje, i njenim dosadašnjim rezultatima, kao što su definisanje i primena standardnih operativnih procedura ili uspostavljanje instituta nacionalnog izvestioca za trgovinu ljudima govorili: Marija Anđelković, direktorka ASTRE; Mitar Đurašković, nacionalni koordinator za borbu protiv trgovine ljudima; Darija Kisić Tepavčević, ministarka za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja.

O procesu sakupljanja podataka i glavnim nalazima ove Analize, govorila je Jasmina Krunić, koordinatorka za javne politike i razvoj NVO ASTRA. Prezentacija je bila organizovana je prema oblastima / sektorima kojima pripadaju službe podrške i zaštite žrtava trgovine ljudima: Službe socijalne zaštite: iz dva dela: (a) usluge specijalizovanih institucija i organizacija i (b) usluge drugih pružalaca socijalne zaštite (tj. onih koji nisu specijalizovani za pružanje usluga žrtvama trgovine ljudima), prava i usluge iz oblasti zdravstvene zaštite i osiguranja, prava i usluge iz oblasti zapošljavanja i rada, prava i aktivnosti u oblasti obrazovanja, prava i usluge zaštite i podrške u sprovođenju zakona, i prava i usluge zaštite i podrške u pravosudnom sistemu.

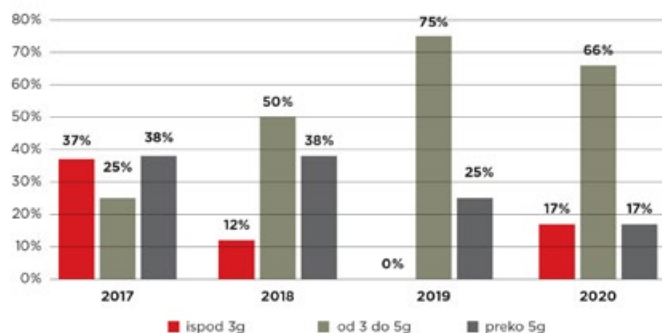

Analiza i brošura (sažetak zasnovan na analizi) daju pregled rezultata istraživanja u kojem je više od 300 jedinica pružilo input – institucije i organizacije iz vladinog i nevladinog sektora, i predstavljaju prvi takav sveobuhvatan pregled usluga za (potencijalne) žrtve trgovine ljudima u Srbiji. Publikacije su izrađene u okviru projekta „Unapređenje prostora i mogućnosti za borbu protiv trgovine ljudima“, podržanog od strane Evropske unije. Pored EU, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i socijalni dijalog takođe je podržalo ovu akciju, kroz sporazum sa bivšom Kancelarijom za saradnju sa civilnim društvom.

POLOŽAJ I PRAVA ŽRTAVA U KRIVIČNOM POSTUPKU – Analiza sudske prakse za krivična dela posredovanje u vršenju prostitucije, trgovina ljudima i trgovina maloletnim licima radi usvojenja

Kakav je položaj žrtava trgovine ljudima u pravosudnom sistemu Srbije, najbolje pokazuje „Analiza sudske prakse za krivična dela posredovanje u vršenju prostitucije, trgovina ljudima i trgovina maloletnim licima radi usvojenja“, koju ASTRA već 11 godina unazad sprovodi na godišnjem nivou. Nažalost, ovogodišnja Analiza koja se odnosi na slučajeve iz 2020, potvrđuje dosadašnje negativne trendove u ovoj oblasti, uz jedan, da ga tako nazovemo, tračak nade ili svetli primer.

Visina kazni zatvora za čl.388 KZ 2017-2020

GLAVNA ZAPAŽANJA

- **Kazne se redovno izriču u visini zakonskog minimuma**, tako da u poslednje tri godine beležimo najveći udeo kazni zatvora za trgovinu ljudima u rasponu od 3–5 godina (50% u 2018, 75% u 2019. i 66% u 2020. godini) uz smanjenje udela kazni zatvora u trajanju preko 5 godina (38% u 2018, 25% u 2019. i 17% u 2020. godini).
- Tokom prethodne tri godine može se uočiti **porast udela seksualne eksploatacije** u krivičnim postupcima vezanim za trgovinu ljudima (seksualna eksploatacija u presudama za 2018. godinu ima udeo od 60%, za 2019. godinu 82%, dok za **2020. godinu ovaj procenat iznosi 100%**), uz **stalni porast broja presuda donetih prihvatanjem sporazuma o priznanju krivičnog dela** (40% u 2018, 50% u 2019. i 59% u 2020. godini). Ova ročišta održavaju se bez prisustva javnosti i čine žrtve ovih krivičnih dela „nevidljivim učesnicima“, jer im je uskraćeno pravo učešća u postupku i ne mogu na bilo koji način uticati na tok i sadržinu sporazuma, čime se dovodi u pitanje ostvarivanje njihovih prava. Optuženi po pravilu dobijaju niske kazne.
- Nastavljen je i **porast udela krivičnog dela posredovanje u vršenju prostitucije uz smanjenje udela krivičnog dela trgovina ljudima** (procenat okrivljenih za posredovanje u vršenju prostitucije (čl. 184) iznosio je 13% u 2018, 59% u 2019, i 64% u 2020. godini; procenat okrivljenih za trgovinu ljudima (čl. 388) iznosio je 80% u 2018, 29% u 2019. i 27% u 2020. godini).
- U sudskim postupcima vezanim za krivično delo trgovina ljudima **sva oštećena lica su ženskog pola**, dok **60% oštećenih čine maloletna lica**, tj. deca.
- U pogledu odlučivanja o imovinsko pravnom zahtevu za naknadu materijalne i nematerijalne štete, od ukupno 13 oštećenih lica, samo 2 oštećene su radi ostvarivanja imovinsko pravnog zahteva upućene na parnični postupak, dok je **1 oštećenju u krivičnom postupku dosuđen istaknut imovinsko pravni zahtev**. Za preostalih 10 oštećenih u prvostepenim presudama nema podataka o ovom aspektu. To što je 1 oštećenju dosuđen imovinsko pravni zahtev u krivičnom postupku, predstavlja pomak u odnosu na dosadašnju sudsku praksu.
- **Nema podataka da je neko od oštećenih lica dobilo status posebno osetljivog svedoka.**
- Kao **olakšavajuće okolnosti za počinioce** pri odmeravanju kazne i dalje se najčešće cene lične i porodične prilike okrivljenih, prethodna neosuđivanost ili priznanje krivice, pa zaključci suda u ovom domenu ponekad deluju u najmanju ruku neobično.

Može se zaključiti da je neophodan nastavak aktivnosti na unapređivanju pravnog, strateškog i institucionalnog okvira u cilju unapređenja položaja žrtava trgovine ljudima, kroz izmene određenih zakonskih rešenja, ali da je neophodna i dosledna primena postojećih pravnih normi, uz kontinuiranu edukaciju zaposlenih u pravosuđu i praćenja pravosudne prakse u vezi sa trgovinom ljudima. U tom pravcu ova Analiza daje i set preporuka.

Osim toga ovo izdanje donosi i dva dodatka: *Analizu prakse prekršajnih sudova za prekršaj prostitucija* (Dodatak 1), *Praksu Ustavnog suda Srbije u pogledu povrede zabrane trgovine ljudima* (Dodatak 2).

Ovo izdanje Analize sudske prakse izrađeno je u sklopu projekta „Prava deteta u Srbiji – unapređivanje položaja dece u pravosudnom sistemu“ (CRIS), koji sprovode Međunarodni komitet spasa (IRC), Centar za prava deteta (CPD) i ASTRA, uz podršku Evropske komisije kroz program „Prava, jednakost i državljanstvo“.

KAMPANJE

20 GODINA BORBE PROTIV TRGOVINE LJUDIMA – 20 GODINA BORBE ZA LJUDE

Sredinom juna ASTRA je pokrenula kampanju 20 GODINA BORBE PROTIV TRGOVINE LJUDIMA – 20 GODINA BORBE ZA LJUDE, namenjenu podsećanju na ulogu i postignuća civilnog sektora u prevenciji i suzbijanju trgovine ljudima, kako bi se još jednom ukazalo na značaj i neophodnost međusektorske saradnje kao jedinog pravog i efikasnog pristupa rešavanju ovog problema i obezbeđivanju adekvatnog tretmana žrtava u sistemu i van njega. Kampanja je osim toga imala za cilj i ukazivanje na trenutne nedostatke u saradnji civilnog sektora i institucija, kako bi se podstakao dijalog za njihovo prevazilaženje. Ova aktivnost realizovana je kao deo projekata „Unapređenje prostora i mogućnosti za borbu protiv trgovine ljudima“, koji se realizuje uz podršku Evropske unije, i „Solidarno i zajedno protiv trgovine ljudima“ podržanog od strane Nemačke organizacije za međunarodnu saradnju (GIZ), koja deluje pod okriljem Nemačkog ministarstva za ekonomsku saradnju i razvoj (BMZ). Za potrebe realizacije kampanje kreirani su sledeći promotivni materijali: logo kampanje; glavni vizual kampanje; pet različitih setova vizuala za društvene mreže posvećenih različitim segmentima rada NVO sektora u borbi protiv trgovine ljudima; *dugometražni dokumentarni film 20 GODINA BORBE PROTIV TRGOVINE LJUDIMA – 20 GODINA BORBE ZA LJUDE*; sedam kratkih video-zapisa za društvene mreže posvećenih različitim segmentima rada civilnog sektora u borbi protiv trgovine ljudima i značajnim pobedama i kreiran je i odštampan promotivni materijal kampanje.

Do početka oktobra promotivne aktivnosti kampanje sprovodile su se putem ASTRINIH društvenih mreža i kroz medijska gostovanja i izveštaje. Nakon toga, u skladu sa aktuelnim epidemiološkim merama, organizovane su četiri projekcije filma 20 GODINA BORBE PROTIV TRGOVINE LJUDIMA – 20 GODINA BORBE ZA LJUDE, posvećenog ulozi civilnog sektora, pre svega ženskikh organizacija u borbi protiv trgovine ljudima, i značaju međusektorske saradnje i razumevanja ovog krivičnog dela kao rodno zasnovanog nasilja od strane svih aktera uključenih u proces njegovog ublažavanja. Nakon svih projekcija održale su tribine/razgovori sa istom temom, čiji su učesnici predstavnici institucija i civilnog sektora na lokalni.

ODRŽANE PROJEKCIJE:

- 26. novembar, NIŠ, Niški kulturni centar, 18h, realizovan u saradnji sa NVO Centar za devojke Niš;
- 29. novembar, NOVI SAD, 17:30h, Omladinski centar OPENS, realizovan u saradnji sa udruženjem Sloboda nema cenu;
- 2. decembar, BEOGRAD, 18h, Dom omladine – Sala Amerikana, organizacija NVO ASTRA;
- 10. decembar, VRANJE, 12h, Sala Pozorišta Bora Stanković, realizovan u saradnji sa Odborom za ljudska prava Vranje.

Ovi događaji organizovani su u saradnji sa lokalnim organizacijama koje se bave prevencijom trgovine ljudima u svojim sredinama. Zbog propisanih mera zaštite od pandemije, broj prisutnih je ograničen na 50 osoba po događaju. Osim u Beogradu, gde je broj prisutnih ograničen na 100 zvanica.

Na događaju u Beogradu govorili su:

- Tamara Vukasović, suosnivačica NVO ASTRA;
- Mitar Đurašković, pukovnik policije i rukovodilac Kancelarije za koordinaciju aktivnosti u borbi protiv trgovine ljudima;
- Sanja Kljajić, rukovoditeljka Odeljenja za procenu stručnog rada i superviziju Republičkog zavoda za socijalnu zaštitu i nekadašnja direktorka Centra za zaštitu žrtava trgovine ljudima;
- Milan Žarković, redovni profesor Kriminalističko-policijskog univerziteta u Beogradu.

Razgovor je moderirala Sonja Stojanović Gajić, dugogodišnja saradnica ASTRE. Snimak događaja možete pogledati [OVDE!](#)

REZULTATI KAMPANJE: TRADICIONALNI MEDIJI (TV, radio, štampa) – ASTRA je tokom sprovođenja kampanje imala ukupno 332 medijska saopštenja u vezi sa kampanjom i srodnim temama. DRUŠTVENE MREŽE - Za promociju kampanje korišćeni su ASTRINI Fejsbuk, Tviter i Instagram profili. Ukupan rič objava iznosio je 101.898 i 156.700 impresija. Takođe, na Tviteru je zabeleženo 85.077 impresija, a objave na Instagramu imale su rič od 7.678 ljudi.

UMREŽAVANJE

Povodom obeležavanja **30. jula**, Svetskog dana borbe protiv trgovine ljudima, članice mreže **La Strada International**, Evropske platforme nevladinih organizacija za borbu protiv trgovine ljudima, čija je i ASTRA članica, izdale su **zajedničko saopštenje** u kome ističu važnost slušanja i učenja od žrtava trgovine ljudima i ukazuju da su žrtve trgovine ljudima ključni akteri, koji moraju biti uključeni u razvoj efikasnih politika i mera za sprečavanje i borbu protiv trgovine ljudima. Saopštenje sadrži 7 **PREPORUKA ZA DELOVANJE** vezanih za uključivanje nekadašnjih žrtava trgovine ljudima u borbu protiv ovog problema. Tekst saopštenja i preporuke možete naći [OVDE!](#)

Fondacija **CHILD 10** u ovom izveštajnom periodu izdala je izveštaj o dobrim praksama direktnog rada sa decom u cilju okončanja trgovine decom i seksualne eksploatacije dece. Izveštaj daje praktične primere kako integrisati pristup zasnovan na pravima deteta (CRBA) u programe civilnog sektora, i nastao je na osnovu inputa nagrađenih organizacija članica Child10 2021, koje rade direktno sa decom žrtvama i decom u riziku od seksualne eksploatacije i trgovine širom Evrope: ASTRA (Srbija), eLiberare (Rumunija), Iroko Onlus (Italija i Nigerija), Novahuset (Švedska), Footprint to Freedom (Holandija i Istočna Afrika), lightup International (Nemačka, Austrija, Norveška), Ellencentret (Švedska), Novi Put (Bosta i Hercegovina), Marta Centre (Letonija) and VATRA (Albanija)). Pun tekst izveštaja na engleskom jeziku možete naći [OVDE!](#)

Na Evropski dan borbe protiv trgovine ljudima, **18. oktobar**, **Fondacija Child10**, ASTRA i ostale nagrađene organizacije za 2021. uputile su **zajednički apel vladama** svojih zemalja da se hitno uvedu obavezni obrazovni moduli posvećeni prevenciji i borbi protiv trgovine ljudima i seksualne eksploatacije dece na internetu i van njega, kao i o zdravim odnosima, razumevanju koncepta seksualnog pristanka i rodne ravnopravnosti. Direktna povod za ovo saopštenje je visok procenat dece, pre svega devojčica, među žrtvama seksualne eksploatacije. *Podsećamo vlade naših zemalja, uključujući i Vladu Republike Srbije, da su ove obrazovne module treba izraditi u skladu sa pristupom zasnovanim na pravima deteta i formirati u saradnji sa organizacijama civilnog društva koje imaju neprocenjivo znanje i iskustvo u ovoj oblasti. Samo zajedničkim radom možemo*

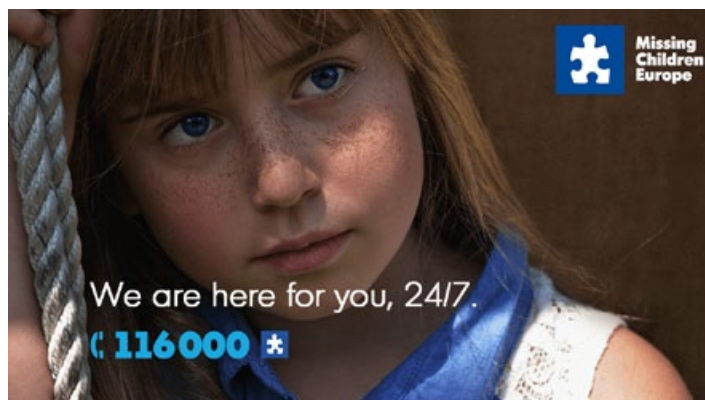
iskoreniti trgovinu ljudima i seksualnu eksploataciju dece – navodi se u zajedničkom saopštenju.

Generalna skupština **Missing Children Europe**, mreže čija je jedna od članica i ASTRA, 26. novembra, usvojila je novu strategiju koja uspostavlja nove principe i prioritete kojima će se ova mreža voditi u naredne četiri godine. Istraživanja MCE pokazuju da samo 0,5% slučajeva nestale dece predstavljaju otmice od strane trećih lica. Većina prijavljenih nestanaka čine deca koja beže od kuće, često iz potrebe da napuste situacije sukoba ili zlostavljanja, zatim deca oteta od strane roditelja ili staratelja, i deca koja su nestala u migracijama. Zato je poboljšanje sistema zaštite dece ključan vid prevencije. Pandemija COVID-19 izazvala je porast od 17% prijave nestanaka dece na telefonske linije u 2020. godini. Mladi su tokom pandemije izloženi zlostavljanju, eksploataciji i nasilju, kod kuće i u digitalnom prostoru. I kao takvi i u velikom riziku od trgovine ljudima.

Nova strategija MCE bazira se na ovim saznanjima, te će njen fokus biti na:

- Osnaživanju 116 000 dežurnih linija: povećanjem pristupačnosti korisnicima i poboljšanjem kvaliteta, kapaciteta i vidljivosti dežurnih linija.
- Deci koja beže od kuće: podizanjem svesti i dijaloga o ovom problemu uz kreiranje obuhvatnijih odgovora za odbeglu decu.
- Otmicama od strane roditelja: promovisanjem i jačanjem medijacije kao alata za sprečavanje, zaštitu i reagovanje u ovim slučajevima; uz podršku glasa dece u međunarodnim postupcima otmice.
- Deci migrantima: mapiranjem i otklanjanjem činilaca koji dovode do nestanaka dece u migracijama, kao i zalaganjem za bolje prekogranične odgovore u slučajevima nestanaka.
- Jačanju agilnosti i sposobnosti mreže da identifikuje, reaguje i angažuje se sa novim i nedovoljno adresiranim pokretačima i posledicama nestanka.

ŠIRENJE UTICAJA

ASTRA je krajem 2020. godine, u okviru projekta „Unapređenje prostora i mogućnosti za borbu protiv trgovine ljudima“, podržanog od strane EU, raspisala JAVNI POZIV za dostavljanje predloga projekata za lokalne organizacije civilnog društva na temu prevencije i borbe protiv trgovine ljudima u Srbiji. Projektom su podržane sledeće organizacije: Festival ekološkog pozorišta za decu i mlade Bačka Pa-

lanka i udruženje Sloboda nema cenu iz Novog Sada – „Ne u mojoj smeni“, IMPULS Tutin – „Jačanje otpornosti zajednice na savremene oblike trgovine ljudima, posebno ženama i devojčicama, u kontekstu verskog terorizma i radikalizma“, Centar za razvoj zajednice LINK Sombor – „Nisam rob(a)!“, Odbor za ljudska prava Vranje – „Zaustavi trgovinu ljudima: Korona virus nije opravdanje“, Centar za devojke Niš – „Unapređenje borbe protiv trgovine ljudima u Nišu i Leskovcu“, Udruženje žena Lav Pirot – „Prepoznaj, reaguj, spreči“. U ovom izveštajnom periodu **CENTAR ZA DEVOJKE** iz Niša u sklopu podržanog projekta organizovao je **tri preventivne edukativne radionice** o problemu trgovine ljudima za učenice Škole za tekstil i dizajn iz Leskovca, **osam izvođenja uličnog performansa Prepoznaj trgovinu ljudima i prijavi je!** u Nišu i Leskovcu povodom značajnih datuma, i **tri okrugla stola sa predstavnicima institucija** u cilju razmene informacija i dobrih praksi, takođe u Nišu i Leskovcu. Sve ove aktivnosti pratila je intenzivna kampanja na društvenim mrežama organizacije.

Centar za razvoj zajednice LINK iz Sombora jula 2021. godine organizovao je **uličnu akciju** na kojoj su informisali građanke i građane Sombora o koracima za ostvarenje bezbednog boravka i zaposlenja u inostranstvu. Nakon toga usledile su **dve panel-diskusije** – jedna u Stanišiću – selu kraj Sombora, a druga u Bačkom Monoštoru, na kojima se razgovaralo o važnosti informisanja i edukacija u cilju prevencije. Oba događaja bila su veoma posećena, a posebno interesovanje su pokazale žene i mladi koji iz ovih sredina često odlaze u inostranstvo. Tokom septembra i oktobra realizovane su i informativne **radionice sa mladima** u srednjim školama, koje su od velike važnosti za njih, pogotovo, što više od trećine njih planira da nakon završetka školovanja ode u inostranstvo u potrazi za poslom.

Tokom oktobra, novembra i decembra LINK je realizovao i onlajn kampanju, tokom koje je distribuiran upitnik koji je trebalo da podstakne čitaoce/teljke da preispitaju svoja znanja i stavove vezane za trgovinu ljudima. Kampanja je do sada doprla do velikog broja ljudi, a objave i dalje nalaze put do pojedinaca kojima informacije o prevenciji trgovine ljudima znače radi povećanja sopstvene bezbednosti i bezbednosti bližnjih.

IMPULS Tutin je tokom ovog izveštajnog perioda organizovao 9 projekcija dokumenarno-igranog fima *Nikom ONA ne treba* u Beogradu (Kolarac), Sarajevu, Prištini, Tutinu, Konjicu (festival), Beogradu (CZKD), Sjenici, Novom Pazaru, Nišu. Film govori o sudbinama žena iz Srbije, potencijalnim žrtavama trgovine ljudima, i njihove dece, koji su godinama zatočeni u izbegličkim logorima u Siriji, ali govori i njihovim porodicama koje pokušavaju da ih vrate kući. Pored ovih projekcija, IMPULS Tutin je u sklopu projekta „Jačanje otpornosti zajednice na savremene oblike trgovine ljudima, posebno ženama i devojčicama, u kontekstu verskog terorizma i radikalizma“, organizovao i ulični akciju u Sjenici povodom obeležavanja Evropskog dana borbe protiv trgovine ljudima, obuku za nastavnike iz Tutina i Sjenici o problemu trgovine ljudima, načinima prepoznavanja i prevencije, nekoliko javnih akcija deljenja promotivnog materijala, i predstavljanje rezultata *studije o stavovima mladih i njihovoj percepciji problema trgovini ljudima*, koja je rađena sa srednjoškolicima iz Tutina i Sjenice.

Udruženja **Festival ekološkog pozorišta za decu i mlade** i **Sloboda nema cenu** su u ovom izveštajnom periodu organizovali četvorodnevnu edukativnu radionicu za mlade „Neće proći“ - u okviru istoimenog projekta (18 učesnika/ca iz 9 gradova Srbije); od oktobra do kraja decembra sproveli su onlajn kampanju u okviru projekta „Ne u mojoj smeni“, kreirali **edukativnu mapu podrške** u formi interaktivnog, edukativnog i informativnog materijala koja u sebi sadrži kontakte svih važnih institucija i OCD, a koje se bave borbom protiv trgovine ljudima; i organizovali IX konferenciju **SLOBODA NEMA CENU** pod nazivom „NEĆE PROĆI - mladi protiv trgovine ljudima“, 15.10.2021. u Novom Sadu, koja je bila namenjena mladima kao budućim profesionalcima. U okviru konferencije održana su 2 panela i 4 radionice.

Svojim inovativnošću i pristupom temi trgovine ljudima posebno se izdvaja kampanja na društvenim mrežama **NEĆE PROĆI**, koja kroz prepoznatljive običaje, muziku, književnost, slikarstvo, predrasude i stereotipe, pa i savremenu pop i folk muziku, internet mimeove, YouTube klipove i popularne događaje koje mladi svakodnevno konzumiraju obrađuje fenomen trafikinga i putem demistifikacije i kreativne analize sadržaja detektuje pojavu trgovine ljudima u svakodnevnom životu.

DODACI

URUČENJE NAGRADE CHILD10

Na Evropski dan borbe protiv trgovine ljudima, 18. oktobar, deset evropskih organizacija civilnog društva primilo je nagradu Child10 u Kraljevskom dvorcu u Stokholmu, u Švedskoj. Među ovim organizacijama je NVO ASTRA, koja nagrađena za svoj rad protiv trgovine ljudima, a posebno trgovine devojkicama u cilju seksualne eksploatacije. Nagradu je predstavnici organizacije uručila njeno visočanstvo kraljica Švedske Silvija. Vest o ovom priznanju stigla je još početkom godine, ali je ceremonija dodele nagrade zbog pandemije održana tek oktobra kada su se u Švedskoj stekli uslovi za održavanje ovog skupa. Deset nagrađenih organizacija, ujedno i novoizabranih članica Fondacije Child10, tokom 2021. godine radile su zajedno na identifikaciji zajedničkih izazova i najboljih praksi, kao i pronalaženju efikasnih rešenja za problem kojim se bave. Takođe sve organizacije su primile grant od 10.000 evra od Fondacije njenog visočanstva kraljice Silvije, kao i individualni program podrške kako bi povećale uticaj svojih organizacija i unapredile svoj rad.

Astra je već dve decenije pokretačka snaga u zaštiti žrtava trgovine ljudima u Srbiji i ostala je verna svom cilju uprkos veoma izazovnom kontekstu. Ona je danas jedan od najjačih, najglasnijih i najverodostojnijih glasova protiv trgovine ljudima i seksualne eksploatacije u Srbiji i regionu. ASTRINA snažna posvećenost, podrška žrtvama i primena holističkog pristupa u prevenciji i borbi protiv trgovine ljudima su impresivni – rečeno je prilikom uručjenja priznanja članicama ASTRE.

PRAVDA ZA OŠTEĆENE RADNIKE SLUČAJA SERBAZ

Evropski sud za ljudska 7. oktobra doneo je dugo očekivanu presudu u slučaju **Zoletic i drugi protiv Azerbejdžana – 20116/12**, a u korist 33 državljana Bosne i Hercegovine, koji su 2009. vrbovani i odvedeni u Azerbejdžan gde su bili izloženi prinudnom radu. Sud je doneo odluku da je **država Azerbejdžan**, uprkos saznanjima o trgovini ljudima, prinudnom radu i neljudskom tretmanu kome su radnici bili izloženi, a koje je dobila iz ASTRA izveštaja (izveštaja nastalog na osnovu svedočenja oštećenih radnika koji je sačinila ASTRA u saradnji sa partnerskim organizacijama iz BiH i Hrvatske), izveštaja Evropske komisije protiv rasizma i netolerancije ECRI iz 2011. i izveštaja Grupe stručnjaka za borbu protiv trgovine ljudima Saveta Evrope GRETA iz 2014 – **nije ispunila svoju proceduralnu obavezu da pokrene i sprovede efikasnu istragu u vezi sa navodnim prinudnim radom i trgovinom ljudima**. Pored toga, svim oštećenim radnicima dosuđena je i naknada nematerijalne štete u visini od 5.000 evra, a koje im treba isplatiti država Azerbejdžan. Više o presudi, predistoriji njenog donošenja i samom slučaju, možete naći [ovde!](#)

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME